

ตามองเรา เท่าที่ก้าวไปข้างหน้า

โดย ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ*

เห็นตัวเลขจำนวนบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตามที่ ศูนย์บริการวิชาการ(ทะเบียนและวัดผล) ได้แจ้งให้ทราบทางเว็บไซต์ เมื่อวันที่ ๒๔ เม.ย.๕๗ และจะเข้ารับประทานปริญญาบัตรในวันที่ ๒๕ พ.ค.๕๗ นี้ คือ ๓ ,๒๕๒ รูป/คน ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม โดยจำแนกเป็นบรรพชิต ๖๖๕ รูป และคฤหัสถ์ ๒,๕๘๗ คน

เมื่อเทียบเป็นอัตราส่วนแล้วจำนวนบัณฑิตคฤหัสถ์มากกว่าบัณฑิตบรรพชิตประมาณเกือบ ๕ เท่า เป็นจำนวนตัวเลขที่น่าจะเป็นประเด็นพิจารณาประกอบการตัดสินใจในเชิงบริหารพัฒนาองค์กรต่อไป

จำนวนขนาดนี้ถ้าเทียบกับมหาวิทยาลัยทั่วไปถือว่าเป็นมหาวิทยาลัยขนาดกลาง ไม่ถือว่าเป็นมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ แต่ก็ไม่ใช่ขนาดเล็ก จำนวนตัวเลขไม่เป็นประเด็นสำคัญหากแต่มีการจำแนกออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ๆ นี้สิ คือบรรพชิต กับคฤหัสถ์ เป็นประเด็นชวนคุยให้เกิดมิติทางความคิดอันสะท้อนถึงสถานภาพตัวตนของสถาบันและทิศทางของการบริหารจัดการองค์กร ในการดำเนินกิจการพันธกิจของตนเองที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการแข่งขันได้สถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งนี้เป้าหมายคือ ความมั่นคง(Static)ยืนหยัดได้ตามวัฒนธรรมองค์กรด้วยศักยภาพตนเอง มั่นใจในการแข่งขันกับสถาบันอื่นโลกภายนอกได้ มีความเสี่ยงน้อย และพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้า (Dynamic) ไม่หยุดนิ่ง พร้อมที่จะขับเคลื่อนไหวเดินไปข้างหน้าด้วยความมั่นใจ

ประเด็นพิจารณาก็คือว่า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในสายตา ภาพลักษณ์ ที่ชัดเจนของประชาชน มีความเด่นชัดว่าเป็นสถาบันการศึกษาของพระสงฆ์ ผู้บริหาร คณาจารย์ส่วนหนึ่ง เป็นพระสงฆ์และผู้บริหารที่เรียนนักรักก็คือนักศึกษาที่พระสงฆ์ มุมมอง ภาพลักษณ์นี้อยู่ในสายตาของคนไทยมาเป็นเวลาช้านานนับศตวรรษแล้ว แต่ประเด็นมันอยู่ตรงที่ว่า จำนวนบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต ที่เป็นบรรพชิตที่จะเข้ารับประทานปริญญาบัตรในปีการศึกษานี้ มีจำนวน ๖๖๕ รูป ในขณะที่บัณฑิต มหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตที่เป็นคฤหัสถ์มีจำนวนมากถึง ๒,๕๘๗ คน กล่าวคือมีอัตราส่วนมากกว่าจำนวนบรรพชิต หนึ่งต่อห้าคน หรือมากกว่า ๑,๙๒๒ คน

เป็นเช่นนี้คือภาพสะท้อนให้เห็นได้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมิใช่พระสงฆ์อีกต่อไปแล้วทั้งในส่วนกลางและวิทยาเขต วิทยาลัย ศูนย์การศึกษาของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ พระสงฆ์ถือว่าเป็นนักศึกษากลุ่มน้อยของมหาวิทยาลัย

ปรากฏการณ์เช่นนี้เริ่มมีแนวโน้มชัดเจนขึ้นมากตามลำดับ เริ่มตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๐ เป็นต้นมา เพราะพ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นปีที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีพระราชบัญญัติ รับรองสถานภาพของตนเอง ใจความในพระราชบัญญัติได้เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยรับนักศึกษาคฤหัสถ์เข้าเรียนได้ มีศักดิ์และสิทธิ์แห่งปริญญาทุกประการเหมือนกับมหาวิทยาลัยทั่วไปทุกประการ จำนวนพระสงฆ์ตามวัดและสำนักต่าง ๆ ทั่วประเทศ มีแนวโน้มลดลงตามสถานการณ์ความเป็นจริงในประเทศ ส่งผลให้จำนวนพระสงฆ์ที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยลดลงด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรทั่วประเทศโดยประมาณ ๖๕ ล้านคน แต่จำนวนพระสงฆ์ทั่วประเทศโดยประมาณมี ๓ แสนรูป ใน ๓ แสนรูปนี้มีได้หมายความว่ามาเรียนที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยทั้งหมด มีไปเรียนที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และที่มหาวิทยาลัยอื่น ๆ อีกด้วย

* หัวหน้าฝ่ายจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา วัดเจดีย์หลวง เชียงใหม่

ผลผลิตของมหาวิทยาลัยคือจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจะเข้ารับประทานปริญญาบัตรจึงมีผลอย่างที ออกมาเช่นนี้ทุกปีการศึกษา ตั้งแต่ปีพ.ศ.๒๕๔๑ เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอานนา เปิดรับนักศึกษาภาคฤหัสถ์รุ่นแรก พ.ศ.๒๕๔๔ ภาคสมทบ(พิเศษ)เสาร์-อาทิตย์ ต่อมาเปิดรับนักศึกษาภาคฤหัสถ์ภาค ปกติเข้า รวมทั้งระดับปริญญาโท เป็นการเพิ่มจำนวนศึกษาภาคฤหัสถ์มากขึ้นเป็นลำดับอย่างมีวิวัฒนาการ ต่อเนื่องโดยลำดับ

ขั้นนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ตัวเองเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องสำหรับประกอบการตัดสินใจในการกำหนด นโยบายเชิงบริหารศึกษาอย่างเหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการบริหารสถาบัน กล่าวคือ รู้ได้ข้อมูลชัดเจนแล้วว่า ตัวป้อน คือ วัตถุดิบ (Input) กลุ่มใหญ่มีใช้พระสงฆ์ เป็นกลุ่มนักศึกษาภาคฤหัสถ์ การปรับตัวของ มหาวิทยาลัยต้องปรับให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายใหม่ กลไก ทรัพยากรทางการบริหาร ไม่ว่าจะ เป็นบุคลากร ของมหาวิทยาลัย อาคารสถานที่ ระบบเทคโนโลยี และที่สำคัญที่สุดคือหลักสูตรที่เหมาะสมกับนักศึกษา (Supply Size) เพื่อตอบสนองความต้องการ(Demand size) นักศึกษาของมหาวิทยาลัย

ประเด็นหลักสูตร ซึ่งก็คือ สินค้า ที่จะขายให้กับผู้ซื้อหรือลูกค้าถ้าเป็นเรื่องของการบริหารธุรกิจ สินค้าดี มีประโยชน์ตอบโจทย์สนองความต้องการของผู้ซื้อได้ก็ย่อมขายได้ หลักสูตรก็เช่นเดียวกัน ถ้ามหาวิทยาลัยจัดการ เรียนการสอนในสาขาวิชาหรือหลักสูตรตอบสนองความต้องการของนักศึกษาภาคฤหัสถ์ได้สมความต้องการของเขาได้ ดี จำนวนนักศึกษาก็เพิ่มขึ้นตามลำดับ แล้วมหาวิทยาลัยมีหลักสูตรที่ดีเหมาะสมกับผู้เรียนมากน้อยเพียงใด กฎระเบียบ ข้อบังคับ เงื่อนไข ๆ จะต้องเอื้ออำนวยสะดวกต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา...

หลักสูตรที่ผ่านมา หรือ ที่กำลังใช้อยู่มีความเหมาะสมกับนักศึกษาบรรพชิต ทั้งด้านเนื้อหารายวิชา แต่ อาจจะไม่เหมาะสำหรับนักศึกษาภาคฤหัสถ์หรือเด็กทั่วไป เนื่องจากพื้นฐานความรู้ของเด็กกับบรรพชิตแตกต่างกัน อย่างสิ้นเชิง เนื่องจากบรรพชิต มีพื้นฐานความรู้วิชาการด้านพระศาสนา พระไตรปิฎก หรือ ศีลธรรมมากกว่า นักศึกษาแน่นอน รวมทั้งภาษาบาลีและสันสกฤตก็เช่นกัน บรรพชิตมีความคุ้นเคยมาก่อนนับจากบรรพชา อุปสมบทมาแล้ว แต่เป็นเรื่องใหม่และยากสำหรับนักศึกษาภาคฤหัสถ์

แนวคิดเรื่องการบรรจุเนื้อหาทางวิชาพระพุทธศาสนา ศาสนาสากลไว้ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัย เป็น แนวคิดแบบดั้งเดิมตามวัฒนธรรมการศึกษาของพระสงฆ์ แต่เมื่อมหาวิทยาลัยได้เปิดรับนักศึกษาภาคฤหัสถ์ทั่วไปให้ เข้ามาศึกษาในสถาบัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับแนวคิดใหม่ ถึงขั้นยกกระบวนทัศน์(Paradigm) ใหม่ที่ เหมาะสมกับผู้เรียน ถ้ามองว่าเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้เนื้อหาสาระของรายวิชาในกลุ่มนี้เป็นประโยชน์ในแง่การนำไป ประยุกต์ หรือไม่ ต้องตอบว่าเป็นประโยชน์แน่นอน แต่ว่ากระบวนกรเรียนรู้ต้องทบทวนปรับปรุงใหม่

กรณีศึกษาหลักสูตรคณะศึกษาศาสตร์ซึ่งเป็นวิชาชีพเฉพาะทางนักศึกษาของมหาวิทยาลัยต้องแบบภารกิจ ที่ต้องเรียนหนัก จำนวนหน่วยกิตที่มากเกินไป (๑๙๘ หน่วยกิต) จนเกินมาตรฐานหลักสูตรที่หน่วยงานควบคุม การผลิต คือ คณะกรรมการคุรุสภากำหนดไว้ ถือได้ว่าหนักมากที่สุดในบรรดาสถาบันการผลิตบัณฑิตสายศึกษาใน ประเทศเลยก็ว่าได้ แ่งของการแข่งขันถือว่ามหาวิทยาลัยเสียเปรียบคู่แข่งชั้นแน่นอน สถาบันอื่นหน่วยการเรียน น้อยกว่าประมาณ ๓๐ หน่วยกิต คือ ๑๖๐ หน่วยกิต ก็สามารถสำเร็จได้ ค่าตอบแทนเงินเดือนเท่ากัน แสดงว่า มหาวิทยาลัยของเราเสียเปรียบในแง่ของการบริหารทรัพยากร สิ้นเปลืองงบประมาณและเวลาที่ใช้ไป แต่ได้ ค่าตอบแทนหรือคุณค่าเท่ากับสถาบันอื่น ถือว่าเสียเปรียบใน

เชิงการแข่งขันแน่นอน ผู้บริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยต้องปรับกระบวนทัศน์ใหม่รักษาผลประโยชน์ และสิทธิอันชอบธรรมของผู้เรียนและสถาบันโดยภาพรวม

ตามธรรมชาติของมนุษย์ย่อมชอบและนิยมที่จะรับสิ่งที่สะดวก ง่าย เหมาะสมกับสมรรถนะและศักยภาพ ของตนเองอยู่ ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ หรือ ไม่มีทางเลือกจริง ๆ ก็ต้องเลือกในสิ่งที่ย่าง ปฏิบัติได้ผลดี สะดวกในการ

ดำเนินงาน นี้คือประเด็นหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่จะต้องปรับและยกวางใหม่ที่จะตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน โดยไม่ทำให้เสียคุณค่าหรือสาระสำคัญของความเป็นเฉพาะทางของมหาวิทยาลัย แต่ก็จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการที่จะต้องแข่งขันเพื่อแย่งชิงนักศึกษา(ลูกค้า)เข้าสถานการณ์ในโลกยุคปัจจุบัน จำเป็นที่จะต้องมีความกระตือรือร้นในการกำหนดพิจารณาปรับปรุงยกวางหลักสูตร อย่างเป็นรูปธรรม โดยการคัดเลือกตัวแทนจากทุกคณะ ทุกวิทยาเขต ศูนย์การศึกษาที่มีอยู่ในทุกภาคของปร

ประเด็นเรื่องของกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ฯ สำหรับเป็นแนวทาง หรือ ควบคุม การบริหารจัดการ จำเป็นต้องมีการพิจารณาเช่น ระเบียบกำหนดคุณสมบัติ ของนักศึกษาคุณวุฒิ เงื่อนไขการรับสมัครเข้าศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมวิชาการ กิจกรรมเสริมหลักสูตร การเรียนการสอนในชั้น ตลอดถึงระบบการวัดและประเมินผล เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เงื่อนไขการขอสำเร็จการอนุมัติการสำเร็จการศึกษา การปลูกค่านิยมให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) การมีกิจกรรมส่วนร่วมกับชุมชน การมีบทบาทในกิจกรรมพัฒนาชุมชนและสังคมในมิติที่หลากหลาย รวมทั้งการปรับตัวเพื่อให้เข้าสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน การฝึกประสบการณ์การปฏิบัติงานในสถานศึกษาจริงและสถานประกอบการ เป็นต้น.....